

«әл Фараби» радиосы –онлайнда

Радионың көптеген табиғи қасиеттерінің, әсіресе жеделдігінің арқасында ақпарат жеткізуде көш бойы озық тұр. Сондықтан да журналистика факультетінде студенттік радио жұмысына ден қойылуда. 1997 жылдың 16 қаңтарынан Қазақ радиосының бірінші арнасынан қазақ және орыс тілдерінде алғаш рет студенттік бағдарлама эфирге жолдама алған еді. Тұңғыш студенттік радионың хабары ұлт тілінде республикалық Қазақ радиосында басталып, алғашқы жарты сағаттық бағдарлама мақала авторының жетекшілік етуімен эфирге шыққан болатын. Алғаш «Сана» деп аталған радио атауы өзгеріп кейін «әл Фараби» радиосы атанды. „Сананың” алдымен „Зерде” деген атпен шыққаны мәлім. Осы „Зерденің” тұсау кесер хабары студенттер өміріндегі тарихи күндердің бірі - 16 қаңтарда күндізгі сағат 11.30 дан 12.00-дейінгі аралықта әуе толқынынан берілген еді. Студенттік радио хабарларын халық Қазақ радиосына келген жаңа леп, қосылған жаңа үн ретінде жылы қабылдады. Алғашқы хабар шыққаннан кейін-ақ, „Жас алаш” газетіне жарияланған жамбылдық М. Жұбатованың „Студенттер дайындаған хабарды тыңдап риза болдым. Жауыр тақырып, жаттанды сөзден гөрі, бұл бір онды іс болған екен. Жаңа істің жанашырларының көбеюіне, қашанда жаналықтың жаршысы болуына тілектеспін”, - деген сияқты жүрекжарды лебіздер жас радиожурналистердің мерейін өсіріп, жақсы хабарлар даярлауға деген ынтасын арттырды.

Хабардың үш санынан кейін „Зерде” - „Сана” болып өзгерді. Көптеген ғибраты, айтары, үйретері мол айдарлар ашылып, маңызды әңгімелер жүргізілетін. Мысалы, парламент депутаты Әкім Ысқақ, биология ғылымдарының докторы Майя Шығайева, тарих ғылымдарының докторы Шағила Құсанова, композитор Нұрғиса Тілендиев, филология ғылымдарының докторы Алма Қыраубаева, Ержан Белғозиев т.б. сияқты көптеген ұрпаққа үлгі адамдардың сұхбаттары жазылып алынып, „Жақсыдан шарапат” айдарымен беріліп тұратын. „Студенттердің жыр дәптерінен” немесе „Студент күнделігі” атты айдарлар тұрақты орын алып, жастар шығармашылығына жол берілетін.

Кейіннен «әл Фараби радиосы» атанған студияның қазіргі жұмысы тікелей эфирге ауысқан. Радиостудия шәкірттердің тәжірибе мектебіне айналып отыр. Хабарлар қазақша, орысша, ағылшынша аптаның алты күнінде беріледі. «Армысыздар, әл-Фараби радиосының тыңдармандары!» деген жүргізушілердің дауыстары бүкіл ҚазҰУ қалашығына таныс. ҚазҰУ жаңалықтарымен қоса көптеген айдарлар бойынша хабарлар беріледі.

Күнделікті үлкен үзіліс кезінде эфирге қосылатын студенттік радио өз жұмысын әл Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті өмірінде болып жатқан жаңалықтардан бастайды, қосымша спорт жаңалықтары беріледі. Шығармашылық топқа енгендер алдымен тақырыптық жоспар жасап, студияға кімдерді шақыру керек деген мәселе төңірегінде ақылдасып шешіп отырады. Кейде жалпы проблемалық тақырып аясында да хабар дайындалатын кездер болады. Ондай тақырып мазмұнын, идеясын ашатын факторлар іріктеліп алынып, барлық қырларын көрсетуге ықпал ететін белгілерді табу үшін студенттер жан-жақты ізденеді. Бағдарламаның кешегі де, бүгінгі де басты мақсаты - студенттер өмірінің күн тәртібінде тұрған проблемаларын жан-жақты көрсету, жастардың мүддесінен шыға алу, көңілді музыкалар бере отырып, өз аудиториясын жинау. Ал, мазмұндық жағынан әр алуан болуы, өмірдің сан түрлі жағдайларынан мағлұмат беруі әрдайым талап етілетін жай.

Бағдарламалардың сапалы шығуы үшін жастарға еркіндік керек. Жетекшінің тапсырмасын ғана орындайтын студенттердің ойлау, тақырыпты таңдау қабілеті төмендейді. Сондықтан, олардың өз ойларын іске асыруына жағдай жасап, мүмкіндік туғызып отырған жөн. Осы тұрғыдан алғанда хабарға жетекші тарапынан тек бақылау жасалып, студенттердің өз іштерінен ұйымдастырушы тағайындалған болатын. Өйткені, қанша дегенмен жастар бір-бірімен тезірек тіл табысады. Студенттер көкейде жүрген ойларын бір-біріне еркін жеткізіп, оны іске асыруда да жұмыла кіріседі. Қазір барлық хабарлар тікелей әуе толқынынан беріледі. Тікелей толқындағы журналист жедел ойлауға, шапшаң сұрақ қоюға жаттығады. „Тікелей толқын” қазақ тілінің көркемділігін кемітеді”, - деген де пікірлер бар. Бірақ, тәжірибелі журналистердің көркем тілді тікелей әуе толқынында да керемет қолданып жүргенін көзіміз көріп жүрген жоқ па? Ендеше, радио әлеміндегі жаңа лектен біздің де тысқары қалмағанымыз абзал. „әл Фараби” радиосының хабарларын тыңдап отырып, оның журналистерді дайындаудағы алғашқы өндіріс баспалдағы екенін айта кеткен жөн. Аптасына алты рет беріліп отырған хабарлар бір-біріне ұқсамайтын, бір-бірін қайталамайтын өзіндік сұрлеуге түскен. Өндірістік тәжірибелерін өткізгеннен кейін де студент - журналистер хабарлар жасап, уақытқа үн қосып, заманның жүрдек жүрісіне ілесе алатындарын көрсетуде.

Студенттер радиосының бір ерекшелігі- неғұрлым көп сюжеттерге орын бере отырып, қысқа-қысқа хабарлар арқылы тыңдарман мағлұматын молайту. Көбінесе, музыкаға орын берген жөн деп тапқанмен болашақ журналистің қаламын ұштау, тілін, стилін қалыптастыруға, сөйлей білуге, сөйлесуге дағдыландыру, өмір құбылыстарына барып, араласып үйренудің маңызы зор. Студенттік радио арқылы шәкірттер хабар жасауға төселе түсуде. Техникалық безендіруді меңгеруде. Монтажды операторлардан кем жасамауға ұмтылады. Яғни, дайын журналистер ретінде радионың ісіне араласуға әрекет етуде. Шынында да үйрену зертханасының қазанынан қайнап шыққан студенттер хабар жасаудың қарапайым процесінен бастап, күрделісіне, дыбыс жазудан кейін монтаждап, музыкамен әрлеуге дейін меңгеруді мақсат тұтады. Қазір оларда кемшіліктер де жоқ емес. Өмірде қолданылатын жаттанды сұрақтар, шиыр болған тақырыптардың айналасынан шықпайтын әдеттер оларда да бар. Жас журналистер ертең үлкен нағыз журналистика «майданына» араласқанда ондай кемшіліктерді қайталамаулары үшін де тәжірибе мектебінен өтулері тиіс.

«Әл Фараби» радиосы үшін үлкен бір серпіліс жүзеге асырылды. Ол- студенттік радионың интернетке қосылуы. Ендігі жерде дайындалған хабарларымызды әлемнің түкпір-түкпірінде тұратын отандастарымыз тыңдай алады. Алайда, бұл жаңалық болашақ журналистерге үлкен жауапкершілік жүктейді. Хабарлардың мазмұндылығын, сапасын арттырумен қатар, университет имиджін көтеру үшін қызмет етуіміз керек. Яғни, әлемге танымал оқу орнының рейтингіне сай радио болуы қажет, ол үшін болашақ радиожурналистерді шындайтын, қаламдарын ұштап, үлкен өмірге даярлайтын тәжірибе мектебі өз парызын өтеп, кәсіби шеберлік бастауы бола бермек.

Клара Қабылғазина,

баспасөз және электронды БАҚ кафедрасының профессоры